

Лекција 3**Права и одговорности****Како права могу да постоје без одговорности?**

Васпитно-образовни циљеви часа	Ученици схватају на који начин могу да допринесу заштити људских права. Ученици разумеју да су људска права повезана с одговорностима; одговорности државе и институција, као и њиховим моралним одговорностима.
Задачи	Ученици препознају одговорности да би заштитили људска права, укључујући свој властити допринос.
Наставна средства	Празан лист папира и хемијска оловка. Наставни лист 5.4 за сваки пар. Наставни лист 5.2 за сваки пар.
Методe	Рад у паровима или групи. Критичко размишљање.

Додатне информације

Једно људско право не може да буде испоштовано ако појединац или власт не преузму одговорност за његову реализацију. Иако су владе главни извршиоци дужности у овом случају, постоји снажна потреба других тела или појединаца за промовисањем и заштитом људских права. Сваки појединац има моралну одговорност да да допринос култури у којој вредности људских права надахњују наше понашање у свакодневном животу.

Могуће је проширити активности увођењем теме позитивних и негативних права и рада на пројекту.

Ток часа

Ученици формирају парове. Важно је да буде једнак број парова у учионици. (Ако је неопходно, задатке могу радити трочлане групе или појединци.)

Сваки пар добија празан лист папира и хемијску оловку. Ученици морају да запишу три важна права за која мисле да би требало да их имају у школи, и три важна права за која мисле да треба да их имају код куће, на пример право да не буду претрпани домаћим задацима или право на џепарац.

Када то заврше, наставник дели копије наставног листа 5.4, "Права и одговорности", те листа 5.2, „Списак људских права" за сваки пар. Ученици морају проучити листу људских права и продискутовати која права најбоље одговарају правима која су они написали на својим папирима.

Када се одлуче, ученици записују шест права у прву колону листића 5.4. "Права и одговорност", „У овој фази, наставник може да пита ученике да ли им је потребно објашњење у вези права која су навели.

Када попуне прву колону, наставник објашњава ученицима да свако право носи одговарајуће одговорности и наводи пример: „Слобода говора је ограничена одговорношћу да се не говоре неистине које ће погоршати положај неке особе и одузети јој достојанство и углед. „Наставник такође може да објасни да равнотежа нечијих права и одговорности да се поштују права других значи да морамо да вежбамо своја права у оквиру одређених ограничења. Постоје бројне ситуације у којима се права и одговорности различитих људи сукобљавају. На пример, у учионици, право на образовање може бити у сукобу с правом на слободно време; неки ученици желе да уче, док други желе да се забављају. Штавише, школа је одговорна да образује ученике

и да осигура наставницима право на пристојне услове рада (као што је, нпр. мирно радно окружење, без превише буке).

Наставник, затим, тражи од парова да размене своје листе. Нови пар мора продискутовати примере оба нивоа одговорности, а који одговарају сваком праву које је написао други пар (видети пример испод):

- **Први ниво:** одговорности које појединци морају обезбедити како би други могли да уживају одређено право (ово би требало да буде написано у другој колони).
- **Други ниво:** одговорности (тамо где постоје) власти, као што су школе и локалне власти, како би се осигурало дотично право. Ово би требало да буде написано у трећој колони. На пример, одговорност сваког појединца да поштује приватност дневника других ученика; одговорност школе да не тражи ствари појединца када то није потребно (на пример, не читати дневник док се претражује учионица у потрази за украденим дигитроном).

Људско право (у школи, код куће)	(Морална) одговорност појединца	Одговорност школе, власти, итд.
Право на приватност	Не гледати у туђи дневник	Не читати ученички дневник док се траже личне ствари у случају крађе

Сваки пар презентује по једно право и одговарајуће одговорности са свог списка.

Пошто је нагласак овог часа на одговорностима, наставник на табли може да нацрта две колоне, једну за личне одговорности, другу за одговорности власти. Како ученици дају примере, тако се они могу записати на табли. Наставник може да заврши час кратким освртом на одговорности и да замоли ученике да прокоментаришу своје листе.

Ако време дозволи и ако пожели да продужи час како би увео идеју позитивних и негативних права, и рада на пројекту, наставник може да спроведе следеће активности:

Наставник може да почне објашњавајући ученицима да се понекад људска права деле на „негативна права“ и „позитивна права“.

„Негативна права“ су права која забрањују нешто непријатно (забрана тортуре). „Позитивна права“ су она која изричито траже од неког да уради нешто или да обезбеди да нешто буде урађено (право на храну - свако има право на одговарајућу исхрану). И док „негативна права“ очекују да људи не раде одређене ствари, „позитивна права“ очекују од појединаца или власти да предузму одређене активности како би се осигурала та права.

Наставник, такође, објашњава да већина људских права има и негативне и позитивне стране. На пример, право да човек не буде мучен значи да се власти не смеју лоше понашати према људима који су заробљени, али и да власти о овом морају дати јасна упутства својим полицијским снагама.

Од ученика се тражи да изаберу по три права са својих спискова. Требало би да потраже примере позитивних и негативних дела у својим животима, како би приказали своју властиту моралну одговорност. Затим, требало би да траже друге примере, како би, овај пут, показали одговорност школе или локалних/државних власти. За ову сврху могли би додати знак плус или минус за одговорности које изаберу; видети пример испод.

Људско право (у школи, код куће)	(Морална) одговорност појединца	Одговорност школе, власти, итд.
Право на приватност (= пример)	(+)	(+) Водити рачуна да досије ученика не може да види нико са стране.
	(-) Не гледати туђи дневник без дозволе.	(-) (школа) Не претраживати нечије ствари уколико то није неопходно (-) (држава) Обезбедити законе који ће штитити приватност појединаца

Ако наставници желе да употребе ову активност као увод у пројекат, могу да питају ученике да изаберу нека од права која ће се детаљније обрадити у следећих неколико недеља или месеци. Ученици осмишљавају план у којем се слажу о оквирном циљу и различитим корацима које ће предузети. Такође, одлучују о времену до када ће се завршити задатак и ко ће га завршити.

План

Крајњи циљ:		
Шта треба да буде урађено?	Ко ће то да уради?	Када треба бити готово?

Током следећих неколико часова, потребно је придржавати се овог плана и коначно оценити.

